

ETİK

Seçil TAYLAN¹

“

Konu Başlıkları

1. Giriş
2. Etik Kavramına Tarihsel Bakış
3. Temel Etik Kavramlar
4. Etik Kavramına Teorik Bakış
5. Farklı Disiplinlerde Etik
6. Etik Kavramına Kuramsal Bakış
7. Bakım Etiğine Kuramsal Bakış
8. Etik ile İlgili Hemşirelik Tanıları ve Girişimleri
9. Vakalar ile Etik Karar Verme
10. Etik İle İlgili Yasa ve Yönetmelikler
11. Etik ile ilgili kitap, dergi, atasözleri ve deyimler
12. Özet noktalar
13. Kaynaklar
14. Sorular

”

“

Öğrenim Hedefleri

- ✓ Etik kavramını ve tarihsel gelişimini açıklayabilme
- ✓ Etik ile bağlantılı kavramları ve etiğin teorik yapısını anlatabilme
- ✓ Etiğin kuramsal yapısını ve gelişimini açıklayabilme
- ✓ Etiğin farklı disiplinlerdeki ele alınışını açıklayabilme
- ✓ Etik kavramının kuramsal yapısını anlayabilme
- ✓ Bakım etiği kavramını ve gelişimini anlayabilme

”

Temel Kavramlar

Değer, Ahlak, Etik ilke, Deontoloji, Erdem

¹ Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Kumluca Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, taylanseçil@gmail.com

4. Sağlık hizmetlerine erişim genellikle bir hastanın sağlık hizmeti için sigorta yoluyla veya nakit ödeme yoluyla ödeme yapmasına bağlıdır. Hemşirenin baktığı hastanın hayatta kalabilmesi için karaciğer nakline ihtiyacı vardır. Bu hasta birkaç aydır işsiz ve sigortası veya yeterli parası yok. Bu durumun etiği hakkında bir tartışma, ağırlıklı olarak hangi ilke ile ilgilidir.

- A) Zarar vermeme
- B) Yarar sağlama
- C) Hasta özerkliğine saygı
- D) Fedakarlık
- E) Adalet

5. Bir hasta, ölümcül kanserin son aşamasında hastaneye kaldırılır. Aile üyeleri başucunda oturmaktadır. Şu anda aileye en iyi şekilde yardım etmek için hemşire ne yapabilir?

- A) Ziyaretçilerin durumdan bunalmasını önlemek için kalabileceği süreyi sınırlandırır.
- B) Aile üyelerinin umutlarını kaybetmesini önlemek için hastanın gerçek durumu hakkında bilgi vermektan kaçınılır.
- C) Hastanın daha iyiye doğru durumunun düzeleceği bilgisi verilir.
- D) Hasta yakınları ile hasta arasındaki manevi uygulamaları sınırlar.
- E) Ailenin gerçekleştirmesi için basit ve uygun bakım aktiviteleri bulur.

Cevaplar	1. A	2. C	3. C	4. E	5.E
----------	------	------	------	------	-----

KAYNAKLAR

1. Liaschenko J, Peter E. Nursing ethics and conceptualizations of nursing: profession, practice and work. J Adv Nurs. 2004;46(5):488-95.
2. Schluter J, Winch S, Holzhauser K, Henderson A. Nurses'moral Sensitivity and Hospital Ethical Climate: A Literature Review. Nursing Ethics. 2008;15(3):305-21.
3. Bratz JKA, Sandoval-Ramirez M. Ethical competences for the development of nursing care. Rev Bras Enferm. 2018;71(suppl 4):1810-4.
4. Goodwin J, Roberts L. Citizen Science Ethics: It's a Community Thing. Narrat Inq Bioeth. 2019;9(1):35-40.
5. Fry TS, Veatch RM. Case Study in Nursing Ethics. Ed. t, editor. USA: Jones and Barlett Publisher; 2006.
6. Burkhardt MA, Nathaniel AK. Çağdaş Hemşirelikte Etik. 3 ed. Ecevit Alpar Ş, Bahçecik N, Karabacak Ü, editors. İstanbul: İstanbul Tıp Kitabevi; 2013.
7. Aksoy Ş. Tıp Etiğinin ülkemizdeki ve dünyadaki tarihi. In: Erdemir AD, Öncel Ö, Aksoy Ş, editors. Çağdaş Tıp Etiği. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi; 2003. p. 3-17.
8. Aydın E. Dünya ve Türk Tıp Tarihi. Ankara: Güneş Yayınevi; 2006.
9. N.S. Tıp Etiğinin Tanımı ve Gereği. In: Sarı N, Altuntaş A, Başağaoğlu İ, Özaydın Z, Doğan H, Işıl Ülman Y, et al., editors. Tıp Tarihi ve Tıp Etiği Ders Kitabı. 1. ed. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Basım ve Yayınevi; 2007. p. 239-50.
10. Çobanoğlu N. Tıp Etiği. 1 ed. Ankara: İlke Yayınevi; 2007. 9-21 p.
11. Aydın E. Tıp Etiğine Giriş. 1 ed. Ankara: Pegem-A Yayıncılık; 2001.

12. Aydın E. Tıp Etiği. Ankara: Güneş Kitabevi; 2006.
13. Yıldırım G, Kadioğlu S. Etik ve Tıp Etiği Temel Kavramları. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi Erişim Tarihi: 11032008. 2007;29(2):7-12.
14. Sarı N. Tıp etiği ilkeleri. In: Sarı N, Altuntaş A, Başağaoğlu İ, Özaydın Z, Doğan H, Işıl Ülman Y, et al., editors. Tıp Tarihi ve Tıp Etiği Ders Kitabı. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Basım ve Yayınevi; 2007. p. 251-81.
15. Taylan S, Alan S, Kadioğlu S. Hemşirelik rolleri ve özerklik. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi. 2012;14:66-74.
16. Elçioğlu E, N K. Tıp Etiği İlkeleri. In: Erdemir AD, Öncel Ö, Aksoy Ş, editors. Çağdaş Tıp Etiği. 1 ed. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi; 2003. p. 26-40.
17. N.E. Aydınlatılmış Onam. In: Erdemir AD, Öncel Ö, Aksoy Ş, editors. Çağdaş Tıp Etiği. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi; 2003. p. 204-34.
18. Oğuz NY, Tepe H, Büken NÖ, Kucur DK. Biyoetik Temimleri Sözlüğü. Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu Yayını; 2005.
19. Lutzen K, Dahlqvist V, Eriksson S, Norberg A. Developing the concept of moral sensitivity in health care practice. Nurs Ethics. 2006;13(2):187-96.
20. Weaver K, Morse J, Mutcham C. Ethical sensitivity in Professional Practice: Concept Analysis. Journal of Advanced Nursing. 2008;62(5):607-18.
21. K.W. Ethical Sensitivity: State of Knowledge and Needs for Further Research. Nursing Ethics. 2007;14(2):141-55.
22. Lutzen K, Blom T, Ewalds Kvist B, Winch S. University of Queensland, Brisbane, Australia Moral Stress, Moral Climate and Moral Sensitivity Among Psychiatric Professionals. Nursing Ethics 2010;17(2): 213-24.
23. Green AM. The reconstruction of morality and the evolution of naturalism in the last of us. Games and Culture. 2016;11(7-8):745-63.
24. Djulbegovic B, Elqayam S. Many faces of rationality: implications of the great rationality debate for clinical decision-making. Journal of Evaluation in Clinical Practice. 2017;23(5):915-22.
25. HÄyry M. Just better utilitarianism. Cambridge Quarterly of Healthcare Ethics. 2021: 1-25.
26. Tsoukas H. Strategy and virtue: Developing strategy-as-practice through virtue ethics. Strategic Organization. 2018;16(3):323-51.
27. Antropoloji [Available from: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Antropoloji>].
28. Mattingly C, Throop J. The anthropology of ethics and morality. Annual Review of Anthropology. 2018 47:475-92.
29. Nahardani SZ, Ahmadi F, Bigdeli S, Arabshahi KS. Spirituality in medical education: a concept analysis. Medicine, Health Care and Philosophy. 2019;22:179-89.
30. Jacob KS. Insight in psychosis: standards, science, ethics and value judgment. International Journal of Social Psychiatry. 2017;63(4):345-51.
31. Gilligan C, Voice ID. Psychological theory and women's development1993.
32. McLeod S. Piaget's Theory and Stages of Cognitive Development. Developmental Psychology. 2020.
33. Ryff CD. Women's Self-Perceptions of Power and Influence Across Adult Life. Social power and influence of women. 2019:59-79.
34. Wood KC, Smith H, Grossniklaus D. Piaget's Stages [Available from: <https://resources.saylor.org/wwwresources/archived/site/wp-content/uploads/2011/07/psych406-5.3.2.pdf>].
35. Ma HK. The moral development of the child: an integrated model. Front Public Health. 2013;1:57.
36. McLeod-Sordjan R. Evaluating moral reasoning in nursing education. Nurs Ethics. 2014;21(4):473-83.
37. Joshua Rottman J, Young L. Mechanisms of Moral Development 2014 [Available from: https://moralitylab.bc.edu/wp-content/uploads/2011/10/RottmanYoung_TheMoralBrain1.pdf].
38. Geraci A, & Surian, L. The developmental roots of fairness: Infants' reactions to equal and unequal distributions of resources. Developmental Science. 2011;14(5):1012-20.
39. Parker S. Research in Fowler's faith development theory: A review article. Review of Religious Research. 2010:233-52.
40. Andrade A. Using Fowler's faith development theory in student affairs practice. College Student Affairs Leadership. 2014;1(2):34-48.
41. Torres V, Garcia Y. In a different voice: Psychological theory and women's development by Carol Gilligan. Journal of College Student Development 2019;60(3):372-5.
42. Caffarella RS, Olson SK. Psychosocial development of women: A critical review of the literature. Adult Education Quarterly. 1993;43(3):125-51.
43. Gomez-Virseda C, de Maeseneer Y, Gastmans C. Relational autonomy: what does it mean and how is it used in end-of-life care? A systematic review of argument-based ethics literature. BMC Med Ethics. 2019;20(1):76.
44. White J. Patterns of knowing: review, critique, and update. ANS Adv Nurs Sci. 1995;17(4):73-86.
45. Leget C, van Nistelrooij I, Visse M. Beyond demarcation: Care ethics as an interdisciplinary field of inquiry. Nurs Ethics. 2019;26(1):17-25.
46. Epstein B, Turner M. The Nursing Code of Ethics: Its Value, Its History. Online J Issues Nurs. 2015;20(2):4.
47. Schick-Makaroff K, Storch JL. Guidance for Ethical Leadership in Nursing Codes of Ethics: An Integrative Review. Nurs Leadersh (Tor Ont). 2019;32(1):60-73.
48. Etik ile ilgili yasa ve yönetmelikler [Available from: <https://www.etik.gov.tr/etik-mevzuati/>].
49. Etik ile ilgili sözler [Available from: <https://starfikir.com/2016/08/31/etik-ile-ilgili-soylenmis-guzel-sozler/>].
50. Etik ile ilgili filmler [Available from: <http://libidodergisi.com/kant-etigine-deginen-en-iyi-10-film/>].